

J
A
A
R
V
E
R
S
L
A
G
2
0
1
4

NATUURWERKGROEP
LIEMPDE

INHOUD

	pag.
Amfibieën overzetten	5
Boomplantdag	8
Gidsenwerkgroep	28
Jaarprogramma Natuurwerkgroep Liempde 2014	30
Jeugd natuurwacht Liempde, jaarverslag 2014	21
Kleine Landschaps Elementen, werkgroep	7
Natuurmomenten	10
Nestkastenwerkgroep	14
Pinksterweekend in Genemuiden	16
Planteninventarisatie in de De Scheeken 2014	23
Voorwoord	3
Wergroepen Natuurwerkgroep Liempde 2014	29

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag 2014 van de Natuurwerkgroep Liempde. Zoals u ongetwijfeld opgemerkt hebt is het jaarverslag in een nieuw jasje gestoken. Dank aan onze secretaris Bernadette Roestenburg, die in samenwerking met Jan Soetens, gezorgd heeft voor een nieuw format met een aangepaste lay out, die ons jaarverslag een professionele uitstraling geeft. Ook dank aan de schrijvers van de artikelen.

In dit voorwoord wil ik middels een aantal hoogtepunten en aandachtspunten het verenigingsjaar 2014 doornemen. Gezien de grote hoeveelheid activiteiten en bemoeienissen van onze vereniging, weet ik op voorhand dat ik nooit een volledig beeld zal kunnen schetsen. Dat is dan ook niet mijn bedoeling. Deze ‘bloemlezing’ is gebaseerd op die zaken die met name het afgelopen jaar nieuw zijn opgestart of een bijzondere plaats hebben ingenomen.

Een aantal leden zijn actief binnen de werkgroep natuur- en cultuurprojecten van SPPiLL.

- Realiseren van een schutskooi in De Geelders.

- Het kappen, transporteren en schillen van eiken t.b.v. putmikken voor de waterputten. Een beeld dat bij mij is blijven hangen, is het uit het bos wegslepen van geveld eiken door het prachtige trekpaard van Rien v.d. Laar. Wat een kracht!

- Datering van grenswallen in De Geelders en op landgoed Velder.

De Natuurwerkgroep Liempde levert ook een bijdrage aan het project “Wederopbouwgebied De Scheeken: Historische populierenbeplanting als duurzaam energielandschap”. De populierenwerkgroep van NWG Liempde gaat zorgen voor 10 km. populierenlaan / wegbeplanting / perceelsrandbeplanting alsmede 1 hectare populierenakker. Ook wordt aandacht besteed aan het snoeien van eerder geplante populieren.

Op initiatief van NWG Liempde en Stichting Kèk Liemt wordt er hard gewerkt aan de uitgave van een boek over landgoed Velder-Heerenbeek. In dit boek komt onder andere de geschiedenis van het landgoed vanaf de Middeleeuwen tot heden aan de orde. Alsmede de cultuurhistorische, landschappelijke en biotische waarden én de genealogische gegevens van de vroegere en huidige eigenaren.

Op 13 december heeft NWG Liempde met de gemeente Boxtel een beheerovereenkomst afgesloten. Tegen een onkostenvergoeding van € 2000,- per jaar zal de werkgroep Kleine Landschapselementen 11 percelen, die eigendom zijn van de gemeente, op een natuurvriendelijke manier gaan beheren. Feitelijk is het een uitbreiding van de werkzaamheden, die we al jaren uitvoeren. Daarnaast ontvangen we nu jaarlijks een onkostenvergoeding. Het betreft onder andere de tijdens boomplantdagen aangeplante houtwallen, het perceel bij de oeverzwaluwwand, EVZ Duits Lijntje en de Goossenbunder.

Natuurlijk mag ik in deze opsomming de vele activiteiten van de verschillende werkgroepen niet onvermeld laten.

Net zo min als de organisatie van het Pinksterweekend en de boomplantdag. Verderop in dit jaarverslag leest u hier meer over.

Ook de maandelijkse lezingen en excursies wil ik graag benoemen. Meestal van hoog niveau en goed bezocht. Wat opvalt is dat de organisatie van het jaarprogramma kan terugvallen op vele leden die een lezing en/of excursie kunnen en willen verzorgen.

Mensen bedankt!

Tot zover het voorwoord van uw voorzitter.

Ik wens u veel leesgenot.

Èn:

Laten we er met z'n allen voor zorgen dat onze kinderen en onze kindskinderen kunnen blijven genieten van de natuur in het algemeen en in Het Groene Woud in het bijzonder.
Succes daarbij.

Ad de Kort

AMFIBIEËN OVERZETTEN 2014

Na een oproep via de mail waren er weer voldoende leden opgetrommeld om op 24 februari de amfibieënschermen te gaan plaatsen.

Op de Molendijk hebben we hetzelfde stukje scherm gezet als in 2013. Toen was er door het koude voorjaar weinig trek geweest en hadden we niet veel amfibieën overgezet. Dit jaar hebben we ook aan de Savendonksestraat een stuk scherm geplaatst. Omdat we daar niet zeker wisten welke kant dat ze op zouden trekken, hebben we aan weerszijde vanaf de Schutsstraat een scherm geplaatst. Al vrij vlot kwamen we er achter dat de trek toch vooral van zuid naar noord ging en hebben we het noordscherm ook aan de zuidkant geplaatst, zodat we een langer stuk weg konden beschermen voor de amfibieën. Na enkele regenachtige nachten bleek dat ons scherm daar nog veel te kort was. Vele slachtoffers lagen platgereden op de weg. Vanaf het spoorlijntje tot aan de Schutsstraat was veel trek van amfibieën. Karel zou contact opnemen met Henk Heling van de gemeente Boxtel, omdat er misschien een potje met geld zou zijn voor een vast scherm langs de Savendonksestraat.

Op een oproep om de emmers twee maal per dag te gaan legen werd goed gereageerd en was elk tijdsdeel volgeboekt. Daarvoor hartelijk dank. In het schema hiernaast zie je dat we op de Savendonksestraat veel meer amfibieën hebben overgezet dan op de Molendijk. Ook zie je hierin precies wanneer de beste trekdatums zijn geweest. Dan moet de temperatuur minimaal 10°C zijn en regenachtig. In totaal hebben we 301 padden, 35 bruine kikkers en 2 kleine watersalamanders overgezet.

Ook in 2015 gaan we de schermen weer plaatsen en hopen we te kunnen rekenen op jullie medewerking.

Bert Vervoort

Molendijk					Savendonksestr.				
	datum	klitters	paden	kleine watersalamander	saartal bijen	brune klitters	paden	kleine watersalamander	saartal bijen
donderdag	27-feb-14	0	0	0		1			
vrijdag	28-feb-14	0	0	0		0	0		
zaterdag	1-mrt-14								
zondag	2-mrt-14								
maandag	3-mrt-14								
dinsdag	4-mrt-14	0	0	0		0	0	0	0
woensdag	5-mrt-14	0	0	0		0	0	0	0
donderdag	6-mrt-14	0	0	0		0	0	0	0
vrijdag	7-mrt-14	0	0	0		0	0	0	0
zaterdag	8-mrt-14		10			0	2		
zondag	9-mrt-14	0	11		1	3	9		20
maandag	10-mrt-14	0			1	0	9		14
dinsdag	11-mrt-14	1	10			1	17		
woensdag	12-mrt-14	0	6		1	1	8		
donderdag	13-mrt-14	0	0		3	0	10		3
vrijdag	14-mrt-14	0	2			0	1		
zaterdag	15-mrt-14	0	7			2	12	1	
zondag	16-mrt-14	0	3			2	18	1	
maandag	17-mrt-14	1	5			0	13		
dinsdag	18-mrt-14	0	0			1	15		
woensdag	19-mrt-14	1	20		1	9	74		30
donderdag	20-mrt-14	1	3			0	6		14
vrijdag	21-mrt-14	3	0			3	7		
zaterdag	22-mrt-14	1	0		1	0	0		5
zondag	23-mrt-14	0	0			0	0		
maandag	24-mrt-14	0	0			0	4		
dinsdag	25-mrt-14	0	0			0	0		
woensdag	26-mrt-14	0	0			0	0		
donderdag	27-mrt-14	0	0			0	0		
vrijdag	28-mrt-14	0	0			0	1		
zaterdag	29-mrt-14	0	0			0	0		
zondag	30-mrt-14	0	1			0	1		
maandag	31-mrt-14	0	0			0	1		
dinsdag	1-apr-14	0	0			0	2		
woensdag	2-apr-14	0	1			0	0		
donderdag	3-apr-14	0	0			0	0		
vrijdag	4-apr-14	0	0			0	2		
zaterdag	5-apr-14	0	0			0	0		
zondag	6-apr-14	0	0			0	0		
maandag	7-apr-14	0	0			0	2		
dinsdag	8-apr-14	0	1			0	7		
woensdag	9-apr-14	0	0			0	0		
donderdag	10-apr-14	0	0			0	0		
vrijdag	11-apr-14	0	0			0	0		
zaterdag	12-apr-14	0	0			0	0		
zondag	13-apr-14	0	0			0	0		
		8	79	0	8	27	222	2	86
datum									
klitters									
paden									
kleine watersalamander									
saartal bijen									
brune klitters									
paden									
kleine watersalamander									
saartal bijen									

WERKGROEP KLEINE LANDSCHAPS ELEMENTEN 2014

En weer is het 20 cm lager.

Waar gaat het over zult u denken. Om slechts 20 cm te snoeien hoeft de KLE toch niet in actie te komen en dan zeker niet met een trekker? Dat is ook zo. Nee, deze 20 cm geeft aan hoeveel het gewas op de bloemenweide aan de Gemondsestraat gemiddeld ieder jaar lager wordt. En dat komt door het beheer wat we daar ieder jaar weer toepassen. In 2014, nu voor het derde jaar op rij wordt in september de weide gemaaid en het maaisel afgevoerd. Verschralen dus. Het is een kwestie van stug volhouden en dan zullen steeds meer kruiden zich een plek veroveren tussen het gras en zal de braam, die er nu nog staat, verdwijnen. We zijn benieuwd waar het toe leidt.

De KLE veelvuldig in het nieuws

Drie keer heeft de KLE de krant gehaald in 2014. Allereerst bij een reguliere werkochtend en daarna al snel gevolgd door een actie aan de Herscheweg. Enkele essen werden gerooid, eentje was zwaar beschadigd en het is de bedoeling dat er een houtwal op die plek blijft en geen bomenrij. Het kwam zo te pas dat er een bankje werd gemaakt van de bomen op verzoek van een bewoner uit de buurt. Dat werd op prijs gesteld en hij schakelde de krant in om zijn waardering voor deze actie te laten blijken. Vereeuwigd is hij met een foto in de krant en een bordje bij het bankje. Eind 2014 werd ook de overeenkomst met de gemeente bekrachtigd. Ad de Kort en Peter van der Wiel tekenden een contract waarbij de natuurwerkgroep afgesproken heeft een aantal kleine landschaps elementen in en om Liempde te onderhouden, de gemeente stelt daar een vergoeding tegenover. Een mooi gebaar, waarmee we in staat zijn iets extra's te doen voor de vrijwilligers en de vereniging.

Duits Lijntje

Een leuke ontwikkeling dit jaar is het contact met een groep Geocachers. Bij geocaching is het de bedoeling om kleine pakketjes op te sporen in het landschap die daar door anderen zijn neergelegd. Van Boxtel tot in Duitsland liggen er langs het Duits Lijntje van deze pakketjes en sommigen maken er een sport van om ze allemaal te vinden. Op de Natuurwerkdag in november was er een geocacher aanwezig en ze vertelde dat ze dan ook best iets terug willen doen voor de natuur. Zo gezegd, zo gedaan. In januari was er een groep van 50 personen actief om het Duits Lijntje te ontdoen van opslag van braam, berken, e.d.. En met zo'n groep kun je flink wat meters maken. Iedereen enthousiast en volgend jaar wil men weer.

De werkgroep Kleine Landschaps Elementen

BOOMPLANTDAG 12 maart 2014

Woensdag 12 maart 2014 werd voor de 58e keer (landelijk) de Nationale Boomfeestdag gehouden. Voor Natuurwerkgroep Liempde was dit al weer voor de 26^e keer natuurlijk i.s.m. Basisschool de Oversteek en gemeente Boxtel

Op deze mooie zonnige woensdagmorgen hebben de 70 kinderen van groep 8 van basisschool De Oversteek het Dommeldal, in de omgeving van de Kasterense brug, weer een stuk verfraaid. Er is bij 5 verschillende eigenaren geplant o.a. Waterschap De Dommel, Brabants Landschap, Peter v.d. Laar, Hein van Dijk en de hoofd- locatie was bij Ineke en Frans van Giersbergen, waar we gastvrij werden ontvangen.

Het thema van dit jaar was “Kiezen voor bomen”.

Na de opening door voorzitter Ad de Kort en wethouder Peter v.d. Wiel werd gestart met de aanplant. Totaal zijn er 40 Canadese populieren, 5 steeliepen, 5 Liempdse wilgen en 950 stuks bosplantsoen aangeplant, het assortiment bestond o.a. uit wilde appel, hazelaar, sleedoorn, wegedoorn, mispel, egelantier, vuilboom en diverse belangrijke inheemse soorten, het ging hierbij om een singel, bosje en een gemengde haag. Met name het sleedoornstruweel ten noorden van de Dommel werd versterkt. Daarnaast dragen de steeliepen, populieren en de Liempdse wilgen ook zeker bij tot het fraaie landschap van Het Groene Woud. De steel- of fladderiepen zijn geschonken door dhr. Jan v.d. Wiel uit Sint-Oedenrode. Onze dank gaat uit naar alle eigenaren voor het beschikbaar stellen van de locatie

Natuurlijk dank aan alle vrijwilligers van de Natuurwerkgroep,

Frans van Giersbergen, Waterschap De Dommel, Hein van Dijk, Fam. Peter en Rien v.d. Laar, diverse ouders van de kinderen en niet te vergeten de kinderen en leerkrachten groep 8 van basisschool De Oversteek.

Bernadette Roestenburg en Karel Voets

NATUURMOMENTEN 2014

- 02-01 Oudjaarsdag heb ik de cameraval gezet in een houthok aan de Liempdseweg vlak bij de Dommel. Er was daar zo gegraven dat men aan vos of das dacht. Vanmorgen heb ik de cameraval uitgelezen. Het resultaat was vele filmpjes met bruine ratten erop.
- 31-01 Januari is heel zacht geweest. Geen nachtvorst.
- 18-02 Vanmorgen heb ik de dassenlatrine van de burchten Hazenputten-Vresselsbos gevonden. Deze lag precies tussen 2 grote burchten in op de rand van bos en weiland. Dassen zijn propere dieren en doen hun behoeften nooit op de burcht.
- 20-02 Vanavond na de lezing van Anja Popelier over de weidevogels, zagen we toen we naar huis reden, al enkele doodgereden padden op de Slophoosweg liggen.
- 24-02 Vanmorgen hebben we de amfibieënschermen weer geplaatst. Eerst aan de Molendijk en daarna aan de Savendonksestraat ter hoogte van de Schutstraat. (Voor uitgebreid verslag zie elders in dit jaarverslag)
- 05-03 Het eerste kievietsei van Nederland is dit voorjaar gevonden in Zaltbommel.
- 07-03 Het eerste kievietsei in Brabant is gevonden in de Schijndelseheide.
- 08-03 In de Hazenputten vonden we vanmorgen al wat eitjes van de heikikker. Temperatuur overdag 12 a 15 °C.
Maar 's nachts nog rond het vriespunt, dus de eileg komt zeer rustig op gang.
- 09-03 In de loop van de dag zijn er massaal groepen kraanvogels naar het noorden gevlogen. In totaal staan er voor vandaag 52.500 op waarneming.nl, maar daar zijn natuurlijk ook dubbele tellingen bij. Vandaag gaat de statistieken in als de warmste 9 maart ooit. In de Bilt werd 19,4°C gemeten. Door de hoge temperatuur zijn de

vroege vlinders, het citroentje en de kleine vos, massaal te voorschijn gekomen.

20-03 In de poel bij de parkeerplaats aan de Liempdsedijk hebben de kamsalamanders al verschillende eitjes afgezet op de waterplanten.

25-03 De ooievaars in de Maai hebben hun eerste ei gelegd, want het vrouwtje blijft nu lang op het nest zitten.

31-03 Het ene warmte record na het andere. Nog nooit sinds de metingen was het op 31 maart zo warm. (20,4 °C)

02-04 Vandaag zijn Jeanne en ik met Kees Margry, de Hr. Noordijk van Naturalis Eis en enkele studenten van Helicon Den Bosch enkele insectenvallen wezen zetten. Dat zijn lege yoghurtpotjes, die in de grond gegraven worden en waar doormiddel van grote spijkers een dekseltje ± 3 cm boven wordt geplaatst. Zo kunnen de insecten erin lopen en de regen niet. In 4 uurhokken in de Scheeken hebben we de potvallen geplaatst. De studenten lopen stage bij het streekhuis. Kees Margry heeft gevraagd of wij deze jongeren willen begeleiden tijdens zijn verblijf in Polen. In het streekhuis in Liempde hebben de leerlingen documentatie en een microscoop om alle gevangen insecten op naam te brengen. Naturalis Eis is vooral geïnteresseerd in de verschillende hooiwagens in de Scheeken.

03-04 Bert Termeer belde vandaag op, dat er 2 jonge bosuultjes waren geboren in zijn kerkuilenkast. Toen ik er ging kijken had net kuiken 3 zijn ei van binnenuit stuk gepikt met zijn eitandje

07-04 De boompieper is ook weer terug op 't Heike in de Geelders. Onder de daar neergelegde planken zaten ook al 2 hazelwormen. En 5 levendbarende hagedissen kropen er al rond. De 1e fitis hoorde ik 4 april, maar nu opeens hoor je ze overal.

19-04 Op de cameraval die ik bij "Het Geeldershuis" had geplaatst, stond vandaag een das, die in de poel aan het drinken was en er kwam een ree door het beeld gewandeld.

- 22-04 Bij het controleren van een bosuilenkast in Nijnsel, werd ik toen ik boven op de ladder stond, aangevallen door de bosuil. Ik kreeg een klap op mijn hoofd met de vleugel van de uil. Dus altijd oppassen en pet of hoed opzetten. Maar er zaten wel 3 grote jcs ' ' ' in de kast.
- 28-04 Op de Schootsedijk bij de Fam. Weeder zitten nu zo vroeg in het jaar al 5 grote jonge kerkuilen.
- 11-05 Met Lily Vercruysse zijn we met de NWG Liempde in Waalwijk en Bokhoven naar de daar al voorkomende bevers wezen kijken. We hebben gekeken naar de sporen en in de schemering kwamen de dieren ook nog te voorschijn.
- 13-05 Op het landgoed "Den Hulst" bij de Fam. Boels zit ook een ooievaarspaartje te broeden.
- 14-05 Op het weiland in de Geelders staan nu 43 vleeskleurige orchissen in bloei.
- 20-05 Op "het Heike" in de Geelders vlogen vanmorgen verschillende bonte dikkopjes. Op alle folders van de Geelders staat dat dit gebied één van de laatste bolwerken is in Nederland van dit vlindertje; voor mij was dit de eerste waarneming. Ook het groentje vloog nu.

- 09-06 We hebben weer een mooi pinksterweekend achter de rug. De vaartocht over de Wieden was mooi, maar ook zeker de Vreugderijksewaard langs de IJssel bij Zwolle. Met als uitschieters de blauwe- en walstrobremraap.

- 16-06 In d'n Hulst is het broedgeval van de ooievaars mis gegaan. De 2 jongen lagen beide dood onder het nest.

- 27-06 We hebben weer 2 nesten met gierzwaluwen bij ons aan het huis.

- 11-08 In de Geelders bloeien dit jaar 8 plantjes van de klokjesgentiaan.

- 21-08 De jonge ooievaars die in de Maai zijn opgegroeid zijn vertrokken naar het Zuiden. Het is de eerste keer dat er 2 jongen zijn groot geworden. De andere jaren was het er steeds 1.
- 29-08 Na de goede maanden juni en juli is het in augustus nat en koud. Maar daardoor wel vele paddenstoelen.
- 13-09 Tot mijn verassing staan er 2 roze spijkerzwammen bij het lariksbosje in de Geelders.
- 21-09 Vanavond tegen de bosrand achter Café Vingerhoeds in Oirschot naar de film van Mark Kapteijns over de Mortelen gekeken. Daarna de film “De nieuwe wildernis” gekeken. Er was een bioscoop van strobalen gemaakt. Het had een heel mooie sfeer zo’n filmpresentatie in de natuur.
- 06-10 Margreet Ruremonde mailde, dat ze tijdens haar bezoek met de Jeugd natuurwacht op Kiskes Wei, enkele heideknotszwammetjes had gevonden. Toen ik ging kijken bleken er enkele honderden te staan. Deze op mini-frietjes lijkende paddenstoetjes waren in de Geelders nog nooit waargenomen
- 12-10 Tijdens de paddenstoelenexcursie van onze natuurwerkgroep in Velder, vonden we enkele mooie soorten: sparrenveertje, rupsendoder, witte kluifzwam en gekraagde aardster.
- 02-11 Nog nooit was het zo warm op 1 november. Er werd 22 °C gemeten. Er staan al enkele bloempjes van de sleedoorn in bloei.
- 27-12 Onze busexcursie naar Yerseke en omgeving is afgelast. Het sneeuwde vanmorgen zo veel dat het te gevaarlijk was om de weg op te gaan. Maar toch weer eens sneeuw gezien.

Groetjes, de genieter

VERSLAG NESTKASTENWERK GROEP

Muizen

De koude, langdurige winter van 2012/2013 heeft ervoor gezorgd dat er weinig muizen, en dus ook weinig jonge uilen waren. Heel anders was de winter van 2013/2014, die uitzonderlijk zacht, zonnig en aan de droge kant was. Geen winterweer zoals sneeuw of vorst. De muizenstand kon zich hierdoor geweldig uitbreiden. De verwachtingen waren dan ook zeer hoog.

Bosuil

Waar we als nestenkastengroep niet zo blij mee waren, ook al is het de natuur, is het bezoek van steenmarters aan bosuilkasten. Om dit te voorkomen zijn een aantal nestkasten van een marterkraag voorzien. Het aanbrengen van deze kragen, heeft pas in januari plaats gevonden. Mede hierdoor, en dat de bosuilen er misschien aan moeten wennen, hadden we maar twee bewoonde nestkasten met in totaal zes jonge bosuiltjes.

Stenuil

Stenuilen hebben een goed jaar achter de rug, immers waren er volop muizen en andere prooi-soorten. In vier nestkasten werd een flinke hoeveelheid dode muizen bij de jonge steenuiltjes aangetroffen

Op de foto zijn de meeste prooidieren, die we zo kunnen determineren, bosmuizen. Deze zijn lichtbruin met grote oren, grote ogen en een lange staart. Ook liggen er nog enkele rosse woelmuizen tussen. We hebben twee cameravallen bij een steenuil nestkast geplaatst, waarmee een

inzicht gekregen is hoe en wat de steenuil eet, hoe laat ze op jacht gaan enz. Zo zijn er veel opnames gemaakt van muizen als prooi-soort, maar ook

mestkevers, meikevers, wormen en ook redelijk veel kikkers. In het gebied Den Dungen, Sint-Michielsgestel, Gemonde en Liempde zijn maar liefst 97 steenuiltjes geboren, waarvan alleen al in Den Dungen 45. Dat het niet altijd goed gaat, wordt getoond door een broedgeval in Den Dungen; Op een locatie, een vrijstaande solitaire notenboom, zijn de afgelopen jaren jonge uiltjes geboren, maar in 2013 en 2014 werd deze kast gepredeerd op het moment dat de jonge ongeveer drie weken oud waren. Dit kan bijna alleen maar het werk zijn van een marterachtige. De stam van deze boom is nu op een hoogte van ca. 2 meter van een 60cm brede rand, glad kunststof voorzien zodat er geen houvast is om langs de stam omhoog te klimmen. In 2015 zal het uitwijzen of dat werkt.

Kerkuil

Het menu van een kerkuil bestaat bijna voor 100% uit muizen. De verwachtingen waren dan ook hoog, en dat blijkt wel uit het feit dat in het gecontroleerde gebied in het jaar 2013 slechts 4 jonge kerkuilen geboren waren. In 2014, hetzelfde controlegebied met maar liefst 63 jonge kerkuilen, waarvan Liempde met 32 jongen er met kop en schouder bovenuit stak. Liempde is een dorp met al heel lang een behoorlijke kerkuil dichtheid. Veel muizen betekent veel eieren en daarmee veel jongen. Toch gaat het niet altijd zoals je verwacht. Normaal gesproken leggen kerkuilen hun eerste ei ongeveer eind maart/begin april. Dit jaar was het eerste ei al een maand eerder gelegd, namelijk begin maart. Maar nog vreemder is het feit dat we een broedpaar hadden die hun eerste ei pas eind juni gelegd had. Waarom zo laat in het seizoen? Het paar dat al begin maart hun eerste ei gelegd had, zat nu drie maanden, begin juni, weer te broeden. Beide keren werden er drie jongen succesvol grootgebracht. Tweede broedsels kunnen verwacht worden bij een goede muizenstand. Behalve dit paar zijn er nog twee broedparen met een tweede legsel geweest. Deze zijn allebei mislukt. Een jaar met goede resultaten en het najaar is gebruikt om alle kasten te controleren, indien nodig verhangen en ook 14 steenuil- en 6 kerkuil-kasten bijgehangen.

Nestkast coördinator

Toon Ondersteijn

PINKSTERWEEKEND IN GENEMUIDEN, 6 tot en met 9 juni 2014.

Vrijdag 6 juni kunnen we vanaf vijf uur binnenlopen in de accommodatie van dit jaar, Het Boerndiekhuis, bij Genemuiden.

De “organisatie” is al druk in de weer, kamers indelen, koffie zetten. We worden hartelijk verwelkomd en brengen onze spulletjes naar boven.

Het Boerndiekhuis (een gloednieuwe groepsaccommodatie) ligt prachtig aan een slingerend dijkje, je ziet in de verte het Zwarte Water, en de weilanden zitten vol grutto's, tureluurs en ook enkele wulpen, goed te bekijken door de telescoop.

Vooraf de grutto laat zich goed horen. Eéntje zit steeds op een hekpaal net aan de overkant van het dijkje en vindt dat wij maar weg moeten gaan!

Het buffet is door enkelen heerlijk verzorgd. Terwijl we nog zitten te eten komt de spreker van vanavond. Hij zal ons wat van de omgeving vertellen: Begrijp de rivier en de polder.

Hij vertelt over de bewoningsgeschiedenis van waterrijke gebieden en de loop van de IJssel in de steentijd, bronstijd en ijzertijd. In de middeleeuwen legde men een dijk aan om het water in de polder Mastenbroek vast te houden, zo werd bevoeiingslandbouw gereguleerd. Deze bevoeiing gaf afzetting van vruchtbare grond, het gras ging sneller groeien en men kon meer belastingsinkomsten vragen. Tot de komst van kunstmest aan het einde van de negentiende eeuw bleef de bevoeiingslandbouw een bron van vruchtbaarheid in deze polder. Je ziet nu nog de meeste boerderijen in deze polder op terpen staan.

Ook vertelde de spreker nog over de planten die in het oeverland groeien, vooral de kievitsbloem, nu jammer genoeg uitgebloeid, komt hier nog veel voor. En men probeert de weidevogels in samenwerking met de boeren, te beschermen, maar er zijn ook nogal wat predatoren, ooievaars en ook steenmarters.

Na de lezing zitten we nog een poosje buiten, maar het is wat fris deze avond.

Zaterdag 7 juni.

Zeven “vroeg vogels” zijn al om half zeven buiten. We lopen langs de dijk richting een wiel en zien daar de zwarte sterns op vlotjes nestelen.

Er zijn meer mensen al vroeg op, boven Hasselt zien we vier luchtballonnen, die zijn er vroeg bij!

Dan een lekker ontbijt en alvast een lunchpakketje maken, en om negen uur vertrekken we al carpoolend naar St. Jans klooster.

De weg gaat dwars door de Wieden, aan beide kanten water, een prachtig gezicht. Bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten maakt onze gids de boot in orde. We gaan aan boord van de “Aalscholver” en de tocht kan beginnen.

Wel twee en een half uur varen we en zien de mooiste dingen. Eerst

gaan we over groot water, langs een kokmeeuwenkolonie, veel jongen zijn er ook te zien. Bij een depot met slib lopen kluten, bergeenden, kleine pleviertjes. De gids vertelt over het verdronken dorp Beulake, en het groeien van mattenbies, nu komen we meer in kleinere sloten, zien heel veel libellen, een enkele rietorchis, en ineens.....een boommarter!!

Opwinding in de boot! De gids vertelt over de drijvende weilanden, met mooie begroeiing van moeraskartelblad, ratelaar en spaanse ruiter, aan de waterkant waterscheerling. We varen door het dorpje Dwarsgracht, heel lang alleen per boot bereikbaar, zien een purperreiger opvliegen, horen een spotvogel, het kan niet op. Varen langs het dorpje Jonen met een ooievaarsnest met twee jongen, oppassen voor de andere scheepvaart en het pontje, weer andere kleinere sloten kiezend, het is een heerlijke tocht en we zien te veel om alles op te noemen.

Als we eindelijk weer bij het bezoekerscentrum aankomen, staat de volgende vaargroep al te wachten op onze gids, ze vond het heel leuk ons zo veel moois te laten zien en heeft er flink tijd voor uitgetrokken. We hebben genoten, bedanken haar hartelijk, en zoeken een bankje op om te picknicken. Iedereen eet smakelijk van zijn lunchpakketje.

We gaan 's middags het laarzenpad lopen, oftewel de pontjeswandering. Dit pad is zo'n twee kilometer lang en loopt dwars door het rietland. Ook kom je langs een stukje moerasbos en door open hooilanden. Het pad bestaat uit een deken van gevlochten wortels met daaronder water, drijvend land. Je voelt de grond goed veren! Allereerst ga je een bruggetje over, maar na een eindje lopen komt de verrassing, een brede sloot en een trekpontje om aan de overkant te komen.

Oei, even kijken hoe dat moet. Je kunt het pontje naar je toe trekken, dan gaan er een paar mensen op staan, en begin je aan het andere touw je naar de overkant te trekken. Het klinkt heel simpel, maar het pontje wiebelt bij het opstappen nogal en er wordt wel eens een kreetje geslaakt. Maar alles komt goed, we komen allemaal aan de overkant. Maar na een tijdje lopen, weer een pontje, en... nog een pontje. Met vier trekpontjes

moet je de sloten oversteken die het pad onderweg kruisen. Maar we krijgen er al routine in! Onderweg vinden we een prachtige welriekende nachtorchis, zien een St. Jacobsvlinder vliegen, vinden een grote langharige bruine rups, van de grote beervlinder, zien krabbenscheer in bloei, er vliegen diverse libellen, het is een heel mooie wandeling.

Nu lekker een terrasje pakken, koffie of thee met kwarkgebak met bosvruchten, het gaat er wel in!

Om een uur of vier gaan we terug richting Genemuiden, weer door die mooie Wieden, het is heel druk op het water, allerlei bootjes, van groot tot klein, waterskiërs, racebootjes, zeilbootjes, en natuurlijk staat de brug weer open! “Thuis” worden we begroet door de grutto op zijn vertrouwde paaltje.

Na de prima barbecue en de lekkere salades en andere hapjes kunnen we de hele avond buiten zitten, het is zulk heerlijk weer.

Je hoort regelmatig de grutto of de tureluur, maar ineens is er paniek, veel vogels gaan op de vleugels en het is een herrie, de bruine kiekendief is gekomen, en we zien hoe de andere vogels hem aanvallen, proberen weg te jagen.

Zondag 8 juni.

Het groepje dat om half zeven al buiten staat bestaat nu nog maar uit twee personen.

Na het ontbijt, weer met het maken van een lunchpakketje, rijden we door de polder Mastenbroek, eerst langs een heel smal weggetje. Overal waar gemaaid is, lopen wel een paar ooievaars, er zijn er inderdaad veel. In het

dorpje Mastenbroek gaan we een wat grotere weg op, en zien de boerderijen op terpen liggen.

We komen wat vroeg bij de Vreugdehoeve aan. Deze hoeve is een schapenboerderij, een restaurant, een streekwinkel, onderkomen voor Natuurmonumenten, alles in één. Eén gids voor deze ochtend is er al. We gaan aan de koffie of de thee, en de gids legt ons vast uit waar we straks gaan wandelen. De Vreugderijkerwaard is een uiterwaard langs de IJssel, een prachtig voorbeeld van Nederlands rivierenlandschap, met op de achtergrond het kerktorentje van Zalk.

De Vreugderijkerwaard is uniek vanwege de bijzondere stroomdalflora. Stroming en zandafzet zorgen er voor metershoge zandduinen langs rivier. Parallel aan de IJssel is een nevengeul gegraven, deze geul geeft de rivier bij hoog water meer ruimte voor waterafvoer. Vogels zoeken in de ondiepe plaatsen naar voedsel:

Als de tweede gids ook is gearriveerd en de wandelschoenen aangetrokken zijn, vertrekken we. Eerst over de dam waaronder de inlaat van de nevenstroom zit en zo komen we op het “eiland”. Anders is dit verboden gebied, maar nu met de gidsen mogen we erop. Meteen worden er al drie lepelaars gespot, en ook kluten, met jongen, lopen rond. De plantengroei is bijzonder: blauwe bremraap, parasiterend op duizendblad, walstrobremraap, grote bossen

knikkende distel, veldsalie, prachtig diepblauw van kleur, ook het sierlijke gras bevertjes, we zien te veel om op te noemen. De gidsen zijn heel enthousiast, zij vertellen ons veel en soms kunnen wij hen een naam van een plant vertellen, die wisselwerking is heel prettig. En dan ineens: “visarend” wordt er geroepen! Iedereen de verreijkker in de aanslag en ja!!!! Wel heel bijzonder!!! We hebben toch maar mooi geluk. Meer dan twee uur hebben we in dit gebied rondgedwaald, nu gaan we terug naar de Vreugdehoeve.

We mogen hier onze meegebrachte boterhammen opeten, als we wat koffie of een lekker soepje bestellen, kunnen we in een apart zaaltje zitten, en de gidsen blijven nog bij ons nakaarten. Zij worden daarna hartelijk bedankt,

en iedereen gaat plannen voor de middag maken, want er is nu geen gezamenlijk plan, iedereen is vrij.

Tegen etenstijd wordt er heel creatief met het vlees en de salade enz. gewerkt, en er wordt een heerlijke barbecue klaar getoverd, misschien iets minder vlees dan de dag ervoor, maar iedereen heeft genoeg.

We kunnen weer heerlijk buiten zitten en hebben zo nog een fijne avond met de verhalen over wat ieder 's middags heeft gedaan.

Maandag 9 juni.

Het is weer een prachtige ochtend, als we opstaan en gaan ontbijten schijnt de zon al volop. Er is deze ochtend ook niemand vroeg opgestaan om al naar buiten te gaan, want we gaan al om negen uur met de "boer" de naaste omgeving verkennen, vanuit de accommodatie, dus er is alle tijd voor het ontbijt. Maria vraagt het woord en bedankt Bernadette, Martien en Dirk voor het organiseren van dit geweldige Pinksterweekend, we stemmen in door applaus. En volgend jaar, wie neemt de organisatie op zich?

Na het ontbijt beginnen we alvast wat op te ruimen, in te pakken, schoonmaken hoeft dit jaar niet. Wat een luxe!

Om negen uur verzamelen we ons buiten, de gids staat al te wachten. Boven op de dijk vertelt hij over het landschap en waarom de dijk zo kronkelt. Oorspronkelijk was er wel een rechte dijk, maar met de Sint Elisabethsvloed zijn er dijkdoorbraken geweest, overblijfselen daarvan zijn nog de wielen.

Toen heeft men de dijk om die wielen heen gelegd en nu slingert de dijk behoorlijk. Hij vertelt ook over de weidevogels en het maaibeleid, variatie is heel belangrijk:

gemaaide stukken, lang gras, vee. De grutto en tureluur zijn kwetsbaar, er zijn veel predatoren. Ook vertelt hij over de zwarte sterns, en de vlondertjes, die

allemaal bezet zijn met broedende paartjes, dus het gaat goed!

We wandelen over de nabijgelegen Ringweg, zien op wat akkerdistels wel vijftien vlinders, de kleine vos. Veel planten met bloemen zijn er niet, de

bermen zijn gemaaid. We zien ooievaars,(alweer), een buizerd, horen scholeksters, en natuurlijk grutto's en tureluurs.

Een heerlijke lunch wacht ons nog, in het vroegere stalgedeelte is nu een heel mooie ruimte, waar de tafel gedekt staat met de lekkerste dingen, schapenkaas van de Vreugdehoeve, heerlijke warme broodjes, appelsap geperst van eigen appels, zachte yoghurt, roerei, aardbeien, een kwarkbol, te veel om alles op te kunnen noemen. We laten het ons smaken, nemen de tijd om alles te proeven, en spreken onze waardering uit over deze verwennerij. Heel hartelijk wordt afscheid genomen van de "boer en boerin", de spullen worden in de auto's geladen, we nemen afscheid van elkaar en wensen iedereen een goede terugreis. Nu, die terugreis verloopt vlot, maar bij Apeldoorn hebben we nog wel een portie onweer en bliksem, het afsluitende vuurwerk van dit Pinksterweekend.

Martien, Bernadette en Dirk, bedankt voor het organiseren van dit geweldige Pinksterweekend, het 26e weekend is er één om met heel veel plezier op terug te kijken!!!!

Anneke van der Waaij

JAARVERSLAG 2014

Op 18 januari zijn we met de trein naar het Natuurmuseum in Tilburg geweest. De kinderen waren erg enthousiast, waardoor de tijd veel te snel voorbij was.

Op 8 februari hebben de kinderen uitleg gekregen van een paar jagers over het hoe en waarom van jagen. Vooral de demonstratie met een woestijnbuizerd door Giel v.d. Laar was erg interessant.

Op 15 maart hebben de kinderen, na een inleidende diavoorstelling, braakballen uitgelopen.

Op 12 april zijn we in Kasteren in een poel naar waterdieren wezen scheppen. Het was lekker weer, dus een natte broek was niet erg..

Op 2^e paasdag is er naar paaseieren gezocht op onze bloemrijke akkerrand, door alle Liempdse kinderen. Dit in samenwerking met de Liempdse winkeliers vereniging.

Op 23 mei hebben we kunnen genieten van de enthousiaste verhalen en filmpjes over vleermuizen door Jos Marcelissen. Daarna zijn we even naar de brug in Kasteren geweest om vleermuizen te spotten. Helaas was het veel te snel tijd om weer naar huis te gaan.

De introductie van de JNW op de basisschool was dit jaar voor het eerst buiten. Dit is zeker voor herhaling vatbaar. Er konden braakballen uitgeplozen worden, vogels gespot en een insectenhotel gemaakt worden.

Op 14 juni was de afsluiting van ons seizoen met een speurtocht en picknick.

Op 4 juli was er nog een activiteit, in samenwerking met de bijenvereniging, voor de leerlingen van groep 7 om ze meer te leren over het nut en leven van de honingbij.

Op 29 augustus was onze inloopavond voor nieuwe leden. Ook kon er honing geslingerd worden.

14 september was de installatie van 11 nieuwe jeugd natuurwachters door wethouder Marusjka Lestrade. Na het officiële gedeelte hebben we met de ouders en de kinderen een rondje door de Hezelaarse akkers gelopen.

Op 5 oktober zijn we spinnen gaan zoeken in de Geelders. De kinderen waren erg geïnteresseerd en goed bezig. Zochten alle namen van de

gevonden spinnen op en er werd volop gediscussieerd over de antwoorden op de vragen.

Op 4 november is ons jeugdlid Loes Joosten, op een leeftijd van 11 jaar, plotseling overleden. Ondanks dat ze nog maar een paar activiteiten bij ons mee had kunnen maken, zullen we haar interesse en enthousiasme missen. In het wachterspunt hebben wij een gedenkhoekje voor haar ingericht.

Op 15 november hebben we meegeholpen aan de Natuurwerkdag in de Geelders, samen met mensen van de Natuurwerkgroep. Er zijn die dag heel wat boompjes afgezaagd of uitgetrokken. De jeugd had er echt zin in en het resultaat mocht er dan ook zijn.

Tijdens de kerstmarkt op 12 december konden kinderen bij ons een vogeltaartje maken. Ondanks de regen was er veel belangstelling voor.

13 december was weer het Wilgenknoten en vlechtschermen maken, in samenwerking met de werkgroep Kleine Landschapselementen, aan de Hersche weg.

=====

PLANTENINVENTARISATIE IN DE SCHEEKEN – 2014

In 2014 heeft de plantenwerkgroep geïnventariseerd in De Scheeken, net als in 2009. De Scheeken is als natuurgebied nog vrij jong, het grootste deel is niet ouder dan 25 jaar. Het is dus een natuurgebied in ontwikkeling. Eerlijk gezegd hadden we gehoopt dat we op de een of andere manier iets van die ontwikkeling zou herkennen toen we na 5 jaar weer gingen inventariseren in dit gebied. Maar dat is niet gebeurd, we herkenden de ontwikkelingen die er ongetwijfeld zijn (nog) niet. Rustig volhouden dus, moeder natuur gaat niet zo hard.

Sommige resten uit de tijd dat het gebied in cultuur was, zijn nog wel zichtbaar. De sloten, de weilanden, de wegen en paden dateren

waarschijnlijk allemaal uit die tijd. Het meest opvallende wat betreft de planten zijn natuurlijk de sneeuwkllokjes. Sneeuwkllokjes zijn hier niet inheems maar kunnen zich uitstekend handhaven. Alleen de voortplanting via zaad lukt hier niet of nauwelijks. Ze zijn hier dus aangewezen op hun bloembolletjes, maar die moeten door mensen of dieren verspreid worden. In De Scheeken zijn ze waarschijnlijk ooit door een boer geplant (of weggegooid) en de hoeven van de koeien zorgen nu voor verdere verspreiding. Natuurvervalsing natuurlijk, maar wel een fraaie. Ook nog herkenbaar zijn oude wegen en paden: daar groeien andere planten. In het voorjaar zijn bosanemonen en speenkruid in de berm een aanwijzing dat daar al heel lang niet meer gespit of geploegd is. Ook dalkruid en hengel is zijn zulke indicator planten. Hengel hebben we in De Scheeken nog niet gezien, waarschijnlijk is het daarvoor te nat. Wel vonden we dit jaar de anemonenbekerzwam: een klein paddenstoeltje dat groeit op de wortelstok van de bosanemonen.

Enkele bijzondere planten

Dit jaarverslag verschijnt altijd vroeg in het voorjaar en daarom nu eens wat extra aandacht voor de bloemen die dan de aandacht trekken. De Scheeken is er goed van voorzien met o.a. bosanemoon en speenkruid.

Bosanemoon en speenkruid

De bosanemoon (*Anemone nemorosa*) hoort bij de ranonkel familie en bloeit al in maart. Meestal is alleen het familielid speenkruid (*Ranunculus ficaria* subsp. *Bulbilifer*) nog een paar weken eerder. Dat zijn dus de bloemen waar ik ieder jaar naar uitkijk en meestal ga ik ze dan in De Scheeken bezoeken.

Een paar jaar geleden viel me daar op dat vooral het speenkruid erg variabel is in het aantal blaadjes in de bloem. Ik telde acht, negen, tien en elf bloemblaadjes. Hoort dat zo? Volgens de geleerden wel: speenkruid heeft 8 tot 12 kroonblaadjes en 3

kelkblaadjes. Ten minste volgens de Nederlandse Wikipedia, de Duitse komt niet verder dan maximaal elf kroonblaadjes. Het twaalfstal heb ik tot

nu toe in ieder geval gemist. Ik heb wel nog even naar de kelkblaadjes gekeken: dat zijn de (meestal) groene blaadjes aan de achterkant van de bloem. Ja, hoor de meeste hadden er drie, maar toch wel weer wat afwijkingen: sommige hadden er vier! De Nederlandse Wikipedia meldde alleen de 3 kelkblaadjes, de Duitse 3 en zelden 5. Zit ik dus nu met die vier....

Omdat ik toch aan het tellen was, heb ik de bosanemonen ook maar geteld: de meeste hebben zes blaadjes, maar zeven komt ook regelmatig voor. En zelfs eentje met negen! En de geleerden zeggen: meestal 6 bloemdekblaadjes. Klopt dus, maar er is wel een verschil met de bloemen van speenkruid. Speenkruid heeft de normale verdeling in kroonblaadjes én kelkblaadjes. Die kelkblaadjes zitten als bescherming aan de buitenkant van de bloem als die nog in de knop zit en komen dus aan de achterkant als de bloem open gaat. Maar de bosanemoon heeft alleen een combinatie van kroon- en kelkblaadjes die er hetzelfde uitzien en die noemt men vaak bloemdekblaadjes.

Zijn die aantallen blaadjes nou belangrijk? Wel nee, maar de voorjaarszon schijnt en de eerste bloemen bloeien. En onder die omstandigheden heb ik al jaren de neiging om alle voorjaarsbloemen, en speciaal de bosanemonen, één voor één te fotograferen. Tegenwoordig met een digitale camera zou dat nauwelijks een (financieel) probleem zijn, maar vroeger in Zuid-Limburg met hellingen vol bosanemonen en alleen maar dia films dreigde dat toch op te lopen. En nu heb ik ruim voldoende foto's van bosanemonen en dan verzin je zo iets. In Zuid-Limburg op de vruchtbare löss groeien veel meer bosanemonen dan hier in Brabant, Liempde is wat dat betreft niet eens slecht bedeed. Maar wat je hier heel weinig ziet, zijn de paars gekleurde bosanemonen. Soms zie je er hier een met een paars waasje aan de achterkant, maar in Zuid-Limburg hebben sommigen echt een hele paarse achterkant. De voorkant is dan vaak nog bijna wit. Wat dit veroorzaakt weet ik niet.

Zeer zeldzaam, ook in Zuid-Limburg, is de gele bosanemoon. Hier komt deze niet voor. De bloem valt veel minder op dan de witte: het lijkt gewoon een flinke boterbloem. In het hellingbos bij Elsloo waar de plantengroep op excursie was in 2014, groeit deze gele bosanemoon ook. Maar wij waren

toen te laat in het seizoen. Overigens, de gele bosanemoon heeft vijf bloemdekblaadjes en ik heb nooit afwijkingen gezien.

Belangrijker voor de planten dan de aantallen blaadjes in de bloemen, is de voortplanting en verspreiding. Ik melde al dat het sneeuwkllokje daar niet sterk in is. Die is niet inheems en mist misschien de goede bestuiver, maar bosanemoon en speenkruid zijn er ook niet sterk in. Bosanemoon vormt kiemkrachtig zaad, zelfs met een mierenbroodje eraan dat de mier moet verleiden om het zaad mee te slepen. Maar in de praktijk blijkt dit niet goed te werken, waarom is niet duidelijk. En dus moet de bosanemoon het hebben van vegetatieve voortplanting via de wortelstok. Het fraaie resultaat is dat de plant ‘veldjes’ vormt, maar het maakt de plant wel kwetsbaar.

Bij speenkruid gaat het nog moeilijker. In Europa komt bijna alleen maar de tetraploïd vorm voor. Bij deze vorm heeft de plant van ieder chromosoom 4 exemplaren terwijl 2 de norm is. De ‘gewone’ diploïd vorm groeit alleen in de subtropische gebieden. Tetraploïd vormen komen wel vaker voor en zorgen meestal voor grotere bloemen en planten, maar bij speenkruid levert dat weinig verschil op. De voortplanting via zaad is bij tetraploïd planten meestal moeilijk, maar de diploïd vorm bij speenkruid heeft daar ook problemen mee! Dus beide vormen zijn vooral afhankelijk van vegetatieve voortplanting en ze doen dat via broedknolletjes die in de bladoksels worden gevormd. Als de plant tegen de zomer afsterft vallen de broedknolletjes op de grond en moeten ze afwachten of ze volgend voorjaar op een plek liggen waar ze kunnen kiemen.

Gulden boterbloem

Bosanemoon en speenkruid horen bij de ranonkelfamilie en daar horen o.a. ook de boterbloemen bij. We hebben nog al wat soorten boterbloemen in Nederland en over aantal zijn de tuiniers en boeren niet enthousiast. Maar

van de gulden boterbloem (*Ranunculus auricomus*) zullen ze zelden last hebben: gulden boterbloem is vrij zeldzaam in Nederland en groeit bovendien op natte plaatsen en bij voorkeur in bossen. En daar wordt weinig geboerd of getuinierd. Gulden boterbloem valt op de lange

smalle blaadjes aan de bloemstengels, heel anders dan bij de 'gewone' boterbloemen. De plant groeit in De Scheeken en in De Maai en bloeit vroeg, maar duidelijk later dan bosanemoon en speenkruid. Toch heb ik een foto met een bosanemoon tussen de bloemen van de gulden boterbloem: de late bosanemoon ontmoet de vroege gulden boterbloemen. Verrassend is dat de gulden boterbloem ook al problemen heeft met de geslachtelijke voortplanting. Bijen en vliegen komen wel langs voor stuifmeel, maar meestal vindt er geen kruisbestuiving plaats: het zaad is dus exact hetzelfde als de moederplant. Eigenlijk is het dus een soort vegetatieve voortplanting met wel met een speciale naam omdat het via het zaad loopt: apomixis of apoximie. Maar de eigenlijke reden om de gulden boterbloem hier te noemen zit weer in aantallen kroonbladen. Het normale aantal is vijf, maar vaak zijn er een, twee, drie, vier of zelfs vijf niet ontwikkeld. Gulden boterbloem kan dus van nul tot vijf kroonblaadjes hebben! Eigenlijk jammer want ze zijn mooi warm, goudgeel zoals de naam al suggereert.

Overzicht inventarisatie De Scheeken 2014 en 2009

In een schema staan de planten die de plantenwerkgroep in De Scheeken in 2014 heeft gezien en herkend. Ter vergelijking heb ik de resultaten van 2009 er naast gezet. De conclusie is dat er weinig veranderd lijkt te zijn. De verschillen tussen de twee jaren kunnen eenvoudig verklaard worden doordat we niet in beide jaren in hetzelfde seizoen op dezelfde plaats waren. En bovendien waren de routes maar deels hetzelfde

In beide jaren telden we een kleine 200 verschillende planten wat aangeeft dat dit gebied een rijke flora heeft, maar helaas voor ons, met weinig spectaculaire zeldzaamheden.

De lijst geeft alleen de totalen van 2014 en 2009. Als iemand geïnteresseerd is in de resultaten per wandeling, geef dat dan even door dan stuur ik de lijsten

Jan van Dingenen, werkgroep planten

GIDSENWERK GROEP

In 2013 is er binnen de natuurwerkgroep een gidsengroep opgericht. Deze bestaat inmiddels uit 15 gidsen.

Om al de gidsen de ervaring te leren om groepen rond te leiden in bv De Scheeken, Velder of de Geelders hebben Karel en Ger al een wandeling verzorgd.

Dit is als heel prettig ervaren, dit zal zeker vervolg krijgen.

Wie kan er gebruik maken van een gids: dat kunnen families, vriendengroepen, personeelsuitjes of ieder die onder begeleiding van een gids een wandeling in een natuurgebied wil maken.

Ook Spill, die arrangementen aanbiedt waarin een wandeling onder begeleiding van een gids opgenomen is, kan een gids uit onze groep gevraagd worden.

Voor de wandelingen die verzorgd worden vragen wij een geldbedrag waarvan een deel voor de gids is en het overige voor de Natuurwerkgroep. Dit geldt ook voor de wandelingen die wij voor Spill verzorgen.

Het afgelopen jaar zijn er een paar wandelingen verzorgd door een van onze gidsen.

Hopelijk krijgt dit een vervolg en willen veel groepen onder begeleiding van een van onze gidsen genieten van een wandeling door onze prachtige natuurgebieden in en rondom Liempde.

Gidsengroep Natuurwerkgroep
Wilhelmien van den Biggelaar

WERKGROEPEN NATUURWERKGROEP LIEMPDE 2014

Paddenwerkgroep

Tiny van de Griendt
Katja de Groot
Daan Knoops
Stan Knoops
Engelie van der Pas
Theo Tesser
Annie Vervoort
Bert Vervoort
Wim de Vrij
Mari de Wit
Karel Voets

Plantenwerkgroep

Anja Gevers
Daan Knoops
Hennie van Nassau
Bernadette Roestenburg
Margreet van Rureonde
Bert Schellekens
Trees Timmermans
Frans Vlamings
Anneke van der Waaij
Maarten van der Waaij
Rien Ondersteijn
Anneke Grünfeld

Jan van Dingenen

Kleine Landschaps Elementen

Dirk Eijkemans
Jan van der Heijden
Mario Knoops
Ad de Kort
Marcel v. de Langenberg
Hennie van Nassau
Engelie van der Pas
Jan Willem van Rijn
Lex Schregardus
Cees Sleutjes
Diana Vervoort
Karel Voets

Eric van Oijen

Gidsenwerkgroep

Henk van Boxmeer
Hein de Koning
Ad de Kort
Eric van Oijen
Ger van den Oetelaar
Toon Ondersteijn
Bernadette Roestenburg
Lex Schregrardus
Jeanne Soetens
Bert Vervoort
Karel Voets
Mari de Wit
Jeanne Zandbergen
Jan Zandbergen
**Wilhelmien vd
Biggelaar**

Nestkastenwerkgroep

Dirk Eijkemans
Thieu van Gestel
Ad van Heerebeek
Daan Knoops
Rien Ondersteijn
Trees Timmermans
Toon Ondersteijn

Wergroep RO

Ad de Kort
Karel Voets
Jaap van der Woude
Marcel v.de Langenberg

Vogelwerkgroep

Dirk Eijkemans
Thieu van Gestel
Ad van Heerebeek
Daan Knoops
Leo van de Laar
Toon Ondersteijn
Jan van der Heijden

JAARPROGRAMMA 2014 NATUURWERKGROEP LIEMPDE

Aanvang lezingen: **20.00 uur** in Café 't Groene Woud
(tenzij anders vermeld) Kasterensestraat 23 te Liempde

Vertrek wandelingen: **09:00 uur** bij Café 't Groene Woud tel 0411 631291
(tenzij anders vermeld)

www.natuurwerkgroepliempde.nl e-mail: info@natuurwerkgroepliempde.nl

Dag	Datum	Activiteit	Door wie?	Contact- NWG
zondag	12 jan.	Winterwandeling Moerkuilen	Jeanne Soetens/ Bert Vervoort	Karel Voets
donderdag	16 jan.	natuurfilm 'Flora en Fauna op kalkgraslanden'	Hans Melters	Ad de kort
zaterdag	18 jan.	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zondag	9 feb.	Wandeling Geelders	Jac Hendriks	Ad de Kort
zaterdag	15 feb.	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
donderdag	20 feb.	Weidevogels	Anja Popelier	Ton Popelier
zondag	9 mrt.	NK Heggevelechten		
woensdag	12 mrt.	Boomplantdag / bestuur	Bernadette Roestenburg	Karel Voets
zaterdag	15 mrt.	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zondag	16 mrt.	Wandeling Venrode (beheer landgoed)	Theo Quekel	Karel Voets
donderdag	20 mrt.	alg. ledenvergadering / jaarvergadering presentatie vleermuizenproject	bestuur Toon Ondersteijn	
donderdag	27 mrt.	Wolven	Leo Lennarts (ARK)	Ton Popelier
zaterdag	29 mrt.	Landelijke Opschoondag	Ad de Kort	Ad de Kort
zondag	13 apr.	wandeling Heerenbeek	Gerard Traa/ Mark Kapteijns	Karel Voets
donderdag	17 apr.	Bevers	Lily Vercruysse	Ton Popelier
zaterdag	19 apr.	Afsluiting seizoen Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zondag	11 mei	Excursie Bevers (Bokhoven)	Lily Vercruysse	Ton Popelier
donderdag	15 mei	Natuurfotografie (vogels en vlinders)	Jankees Schwiebbe	Ton Popelier
6 t/m 9	juni	Pinksterweekend	Toon Ondersteijn	Ad de Kort
vrijdag	4 juli	biologische barbecue vooraf wandeling	Wilhelmien v.d. Biggelaar	Karel Voets

JAARPROGRAMMA 2014 NATUURWERKGROEP LIEMPDE

Aanvang lezingen: **20.00 uur** in Café 't Groene Woud
(tenzij anders vermeld) Kasterensestraat 23 te Liempde

Vertrek wandelingen: **09:00 uur** bij Café 't Groene Woud tel 0411 631291

Dag	Datum	Activiteit	Door wie?	Contact-NWG
vrijdag	29 aug.	Aftrap nieuw werkseizoen Kleine Landschaps Elementen (avond)	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zondag	14 sept.	fietstocht	Karel en Ine Voets	Karel Voets
donderdag	18 sept.	Informatie vanuit bestuur / lezing waterleven	Marc Scheepens	Ton Popelier
zaterdag	20 sept.	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zondag	12 okt.	Paddenstoelenwandeling Velder	Jeanne Soetens / Bert Vervoort	Karel Voets
donderdag	16 okt.	Edelherten in het Groene Woud	Chris Achterberg / Ger v.d.Oetelaar	Ton Popelier
zaterdag	18 okt.	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zaterdag	25 okt.	Nacht van de Nacht	Karel Voets / Ad de Kort / Ton Popelier	Ton Popelier
zaterdag	1 nov.	Nationale Natuurwerkdag	Eric van Oijen	Eric van Oijen
zondag	9 nov.	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen	Eric van Oijen	Eric van Oijen
donderdag	20 nov.	Wespendief	Dirk Eijkemans	Ad de Kort
zondag	7 dec.	Wandeling Kampina	Frans Kapteijns	Karel Voets
zaterdag	13 dec.	Werkochtend Kleine Landschaps Elementen met Jeugdnatuurwacht	Eric van Oijen	Eric van Oijen
donderdag	18 dec.	Foto/dia-avond	Jeanne Soetens / Bert Vervoort	Karel Voets
zaterdag	27 dec.	Busexcursie naar Zeeland Vertrektijd en plaats wordt t.z.t. bekend gemaakt.	Karel Voets	Karel Voets

=====

